

Tuần 28 +29

Tiết 28 + 29

BÀI 13. CÔNG DÂN VỚI CỘNG ĐỒNG (2 tiết)

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC:

1. Về kiến thức:

- Nêu được cộng đồng là gì và vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người.
- Nêu được thế nào là nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.
- Nêu được các biểu hiện đặc trưng của nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.
- Hiểu được nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác là những yêu cầu của đạo đức, của người công dân hiện nay trong mối quan hệ với cộng đồng nơi ở và tập thể lớp học, trường học.

2. Về kĩ năng:

Biết sống nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác với mọi người xung quanh.

3. Về thái độ:

Yêu quý, gắn bó với lớp, với trường, với cộng đồng nơi ở.

II. CHUẨN BỊ:

1. Chuẩn bị của giáo viên:

- Sách giáo khoa GDCD 10.
- Sách giáo viên GDCD 10.
- Sách “ Dạy học theo chuẩn kiến thức kĩ năng môn GDCD”
- Các tình huống về ứng xử trong cộng đồng, hòa nhập, hợp tác.

2. Chuẩn bị của học sinh:

- Sách giáo khoa GDCD 10
- Tìm hiểu các tình huống về ứng xử trong cộng đồng, hòa nhập, hợp tác thường gặp trong đời sống.
- Ca dao, tục ngữ về biểu hiện của cách sống, cách ứng xử trong cộng đồng, hòa nhập, hợp tác

III. CÁC NĂNG LỰC HƯỚNG TỚI HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN Ở HỌC SINH:

- Năng lực tự học
- Năng lực giải quyết vấn đề.
- Năng lực tự quản lý.
- Năng lực sử dụng ngôn ngữ.

- ....

IV. TIẾN TRÌNH DẠY HOIC:

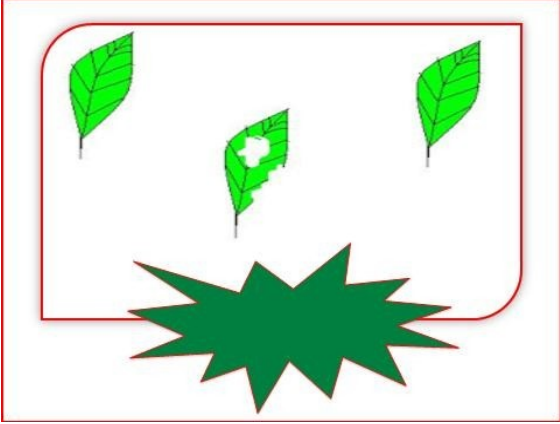
HOẠT ĐỘNG KHỞI ĐỘNG:

- Mục tiêu:

HS biết được cộng đồng và một số trách nhiệm của công dân đối với cộng đồng trong đời sống xã hội.

- Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động:

GV giao nhiệm vụ cho HS: Quan sát hình ảnh và trả lời các câu hỏi:

Hình ảnh	Câu hỏi
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hình ảnh trên nhắc đến câu tục ngữ nào? 2) Ý nghĩa của câu tục ngữ đó là gì? 3) Kể những em đã làm và việc thực hiện theo câu tục ngữ đó? 4) Những việc làm của em có ý nghĩa như thế nào đối với những người xung quanh?

GV kết nối với nội dung bài mới:

Hình ảnh trên muốn nói đến câu tục ngữ “Lá lành đùm lá rách”, câu tục ngữ này thể hiện tấm lòng nhân nghĩa của người Việt Nam, đây không chỉ là trách nhiệm mà còn là yêu cầu của mỗi công dân đối với cộng đồng. Đồng thời, trách nhiệm đó còn được thể hiện ở việc sống hòa nhập và hợp tác của mỗi công dân. Vậy cộng đồng là gì và trách nhiệm cụ thể của mỗi công dân khi sống trong cộng đồng là gì?

Kết quả mong đợi từ hoạt động:

HS biết cách xử sự phù hợp với những quy tắc, chuẩn mực đạo đức đối với cộng đồng.

HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC:

1. Tìm hiểu khái niệm cộng đồng và vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người.

Mục tiêu: HS biết được hiểu cộng đồng là gì và vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người.

Các năng lực hướng đến: giải quyết vấn đề; giao tiếp; tự nhận thức, đánh giá và điều chỉnh hành vi phù hợp.

Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động:

Hoạt động của GV – HS	Nội dung chính
<p>Hoạt động 1: Phương pháp giải quyết vấn đề</p> <p>*Giáo viên hướng dẫn học sinh khái quát thành khái niệm cộng đồng.</p> <p>- Giáo viên giúp cho học sinh giải thích cụm từ cộng đồng.</p>	<p>1.Cộng đồng và vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người:</p> <p>a. Cộng đồng là gì?</p>

<p>“Cộng” là sự kết hợp, gộp lại “Đồng” là cùng nhau, cùng nơi, cùng làm? -Em hãy lấy ví dụ về cộng đồng mà em biết ? Con người có thể tham gia nhiều cộng đồng được không ? Ví dụ về cộng đồng: gia đình, cộng đồng dân cư, làng xã, ngôn ngữ, người Việt Nam ở nước ngoài, quốc gia dân tộc, nhân loại. Ví dụ như tham gia nhiều cộng đồng như : cộng đồng gia đình ; lớp học ; nhà trường ; dân cư... - Theo em cộng đồng có những đặc điểm gì giống và khác? Đặc điểm của cộng đồng : - Khác nhau: Về quy mô, loại hình tổ chức hoạt động. - Giống nhau: Nguồn gốc, tiếng nói, chữ viết, đời sống, tập quán. *HS trình bày ý kiến cá nhân. *GV nhận xét và kết luận. Muốn duy trì cuộc sống của mình, con người phải lao động và liên hệ với những người khác, với cộng đồng. Không ai có thể sống bên ngoài cộng đồng và xã hội. Nên C.Mác nói “Trong tính hiện thực của nó, bản chất con người là tổng hòa các mối quan hệ xã hội”</p>	<p>Cộng đồng là toàn thể những người cùng sống, có những điểm giống nhau gắn bó cùng một khối trong sinh hoạt xã hội.</p>
<p>Hoạt động 2: phương pháp thảo luận nhóm *GV chia lớp thành 4 nhóm: Nhóm 1: Em hãy nêu 1 số việc làm cụ thể thể hiện cộng đồng chăm lo cho cuộc sống của cá nhân, tạo điều kiện để phát triển cho mỗi người. Nhóm 2: Theo em, nguyên tắc hoạt động của cộng đồng là gì? Liên hệ thực tế về những cộng đồng mà em đang sống, học tập và làm việc. Nhóm 3:Theo em, sự phát triển của cá nhân có ảnh hưởng đến sự phát triển của cộng đồng không? Nhóm 4: Điều gì sẽ xảy ra nếu con người phải sống tách biệt khỏi cộng đồng? *HS 4 nhóm thảo luận, nêu ý kiến dán lên bảng. *GV tóm tắt các ý kiến và kết luận về vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống con người.</p>	<p><i>b. Vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người:</i></p>

<p>*GV: Con người tham gia vào những cộng đồng nào?</p> <p>- HS liên hệ thực tiễn, nêu tên những cộng đồng mà các em hoặc người khác đã tham gia.</p> <p>- GV: Vậy chúng ta cần phải sống và ứng xử như thế nào trong cộng đồng lớp học, trường học và cộng đồng dân cư nơi cư trú?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cộng đồng chăm lo cuộc sống của cá nhân, đảm bảo cho mỗi người có những điều kiện để phát triển. - Đời sống của cộng đồng chỉ lành mạnh nếu nó được tổ chức và hoạt động theo nguyên tắc công bằng, dân chủ, kỷ luật. - Cá nhân phát triển trong cộng đồng và nhờ sự phát triển đó của từng người mà cộng đồng trở nên lớn mạnh.
---	--

Kết quả mong đợi từ hoạt động: HS biết cộng đồng là gì và vai trò của cộng đồng đối với cuộc sống của con người.

2. Tìm hiểu trách nhiệm của công dân đối với cộng đồng

Mục tiêu: hiểu được thế nào là nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.

Nêu được các biểu hiện đặc trưng của nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.

Hiểu được nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác là những yêu cầu của đạo đức, của người công dân hiện nay trong mối quan hệ với cộng đồng nơi ở và tập thể lớp học, trường học.

Các năng lực hướng đến: giải quyết vấn đề, giao tiếp, tự nhận thức, đánh giá và điều chỉnh hành vi phù hợp.

Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động:

Hoạt động của GV – HS	Nội dung chính
<p>Hoạt động 1: phương pháp thảo luận lớp GV nêu câu hỏi: * GV tổ chức cho HS thảo luận lớp. *GV phát phiếu học tập cho HS, mỗi phiếu một câu hỏi (Có thể nhiều em trùng một câu hỏi) sao cho số phiếu đủ cho HS cả lớp. Câu 1: Em cho biết nghĩa các câu tục ngữ sau: “<i>Thương người như thể thương thân</i>” “<i>Lá lành đùm lá rách</i>” “<i>Một con ngựa đau, cả tàu bỏ cỏ</i>”</p>	<p>2. Trách nhiệm của công dân đối với cộng đồng: <i>a. Nhân nghĩa:</i> - Nhân: Lòng thương người. - Nghĩa: Điều hợp lẽ phải làm khuôn phép cho cách xử thế của con người trong xã hội. => Nhân nghĩa là lòng thương người và đối xử với người theo lẽ phải.</p>

Câu 2: Nhân là gì? Nghĩa là gì? Nhân nghĩa là gì?

Câu 3: Ý nghĩa của nhân nghĩa?

Câu 4: Biểu hiện của nhân nghĩa là gì?

Câu 5: Phát huy truyền thống nhân nghĩa, HS phải làm gì? Liên hệ thực tế bản thân

Câu 6: Suu tầm tục ngữ, ca dao nói về nhân nghĩa?

*HS trả lời vào phiếu.

*GV mời HS đọc đáp án từng câu một.

*HS cả lớp cùng trao đổi.

*GV bổ sung chốt lại từng câu.

*HS ghi bài vào vở.

Giáo viên hướng dẫn học sinh lấy ví dụ việc làm cụ thể, thể hiện lòng nhân nghĩa của bản thân, gia đình, nhà trường và xã hội.

- Lễ phép với thầy, cô giáo
- Vâng lời cha mẹ, chăm sóc cha mẹ khi ốm
- Giúp đỡ bạn trong lớp bị ốm
- Thăm nghĩa trang liệt sĩ....

*GV cho học sinh cả lớp bổ sung tục ngữ ca dao nói về nhân nghĩa.

"Nhường cơm sẻ áo"

"Nhiều điều phủ lấy giá gương"

Người trong một nước phải thương nhau cùng"

(Ca dao)

"Bầu ơi thương lấy bí cùng"

Tuy rằng khác giống nhưng chung một giàn" *(Ca*

dao)

*GV kết luận nội dung.

Hoạt động 2: phương pháp nêu vấn đề, giải quyết tình huống

*GV cho một học sinh đọc và học sinh cả lớp trao đổi hai tình huống sau (treo tình huống lên bảng) từ đó tìm hiểu thế nào là hòa nhập.

GV cho HS suy nghĩ các tình huống sau. Em có nhận xét gì về Bác Hồ và các cán bộ hoạt động cách mạng?

Tình huống 1: Trong cuộc đời hoạt động của

* Thể hiện của nhân nghĩa là:

- Lòng nhân ái, giúp đỡ lẫn nhau khi khó khăn, hoạn nạn, không đả đố tính toán.

- Trở thành hành vi ứng xử hàng ngày của người Việt Nam qua các thế hệ.

- Sự tương trợ giúp đỡ nhau trong lao động.

- Đối xử khoan hồng kể cả tù binh, hàng binh trong chiến tranh.

- Phát huy truyền thống nhân nghĩa trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

* Kế thừa, phát huy truyền thống nhân nghĩa của dân tộc, chúng ta phải yêu thương, tôn trọng mọi người, kính trên nhường dưới, đoàn kết thân ái với bạn bè, sẵn sàng giúp đỡ mọi người theo khả năng của mình.

b. Sống hòa nhập

<p>Bác Hồ, Bác đã từng bên ba ở nhiều nơi. Nhưng dù ở đâu, Bác cũng luôn gần gũi, yêu thương mọi người. Quan tâm giúp đỡ, đồng cam cộng khổ với nhân dân. Được nhân dân tin cậy và yêu mến.</p> <p>Tình huống 2: Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Bác Hồ, các trí thức cách mạng của nước ta đã tình nguyện bám sát cơ sở, đi sâu vào quần chúng, cùng ăn, cùng ở, cùng làm việc với công nhân để phát động phong trào đấu tranh chống lại áp bức.</p> <p>- HS nêu ý kiến. :</p> <p>+ Sự thành công của Bác Hồ và Đảng phần lớn là nhờ sống hòa nhập với cộng đồng.</p> <p>- GV: Nếu không sống hòa nhập với cộng đồng, những người đó sẽ thế nào?</p> <p>- Thế nào là sống hòa nhập ?</p> <p>- Khi chúng ta sống hòa nhập với cộng đồng, xã hội sẽ đem lại ý nghĩa gì ?</p> <p>*Giáo viên lưu ý : người sống không hòa nhập sẽ cảm thấy đơn độc, buồn tẻ, cuộc sống kém ý nghĩa.</p> <p>*GV đặt vấn đề: Thanh niên HS phải làm gì để sống hòa nhập với tập thể lớp, trường, cộng đồng nơi ở?</p> <p>* HS trả lời ý kiến cá nhân.</p> <p>-GV bổ sung. kết luận.</p> <p>- GV lưu ý: Người sống không hòa nhập sẽ cảm thấy đơn độc, buồn tẻ, cuộc sống kém ý nghĩa. (VD minh họa)</p> <p>*GV cho HS liên hệ bản thân rèn luyện như thế nào?</p> <p>-GV: Lưu ý hiện tượng thường xảy ra xa lánh, bè phái, băng nhóm làm điều xấu, gây mất đoàn kết trong lớp.</p> <p>*GV nhận xét, tổng hợp, tóm tắt.</p>	<p><i>b. Hòa nhập:</i></p> <p>- Sống hòa nhập là sống gần gũi, chan hòa, không xa lánh mọi người, không gây mâu thuẫn, bất hòa với người khác, có ý thức tham gia các hoạt động chung của cộng đồng.</p> <p>- Để sống hòa nhập với tập thể lớp, trường, các thành viên trong cộng đồng, ta phải tiếp xúc, hòa hợp, liên kết, gắn bó.</p>
<p>- Hoạt động 3: phương pháp giải quyết vấn đề, đóng vai tình huống ,thảo luận lớp, trò chơi.</p> <p>*Giáo viên đưa ra một tình huống để học sinh cùng giải quyết, sau đó hỏi học sinh công việc các em vừa làm được gọi là gì ?</p>	<p><i>c. Hợp tác:</i></p> <p>- Hợp tác là cùng chung sức làm việc, giúp đỡ, hỗ trợ nhau trong một công việc, một lĩnh vực nào đó vì mục đích chung.</p> <p>- Hợp tác trên cơ sở tự nguyện,</p>

- **Tình huống** - đóng vai của học sinh : 3 bạn Lan, Linh, Hùng rủ nhau hợp tác để giải quyết đề tài thuyết trình môn Địa Lí.

- Còn 3 bạn Minh, Ngọc, Hải hợp tác đi ăn trộm xoài của bác hàng xóm và chia bài để học cho ngay kiểm tra môn Văn hôm sau.

Giáo viên đặt câu hỏi thảo luận cho học sinh:

-Em tán thành sự hợp tác của 3 bạn nào ? Vì sao em tán thành?

Sau phần tình huống .

Trò chơi: Giáo viên gọi 02 học sinh lên bảng và thực hiện trò chơi đó là một học mô tả đồ vật, học sinh còn lại đoán đồ vật đó là gì?

Qua đó, em hiểu thế nào là hợp tác ?

Giáo viên tổ chức cho học thảo luận nhóm, chia lớp ra làm bốn nhóm thực hiện bốn yêu cầu sau :

Nhóm 1 : Theo em, hợp tác có những biểu hiện cơ bản nào ?

Nhóm 2 : Theo em, khi chúng ta thực hiện tốt hợp tác thì sẽ đem lại ý nghĩa gì ?

Nhóm 3 : Trong hợp tác chúng ta phải dựa trên những nguyên tắc cơ bản nào ?

Nhóm 4 : Theo em, có các loại hợp tác cơ bản nào ?

- Học sinh thảo luận, nhận xét, bổ xung (nếu có)

- Giáo viên ghi ý kiến của học sinh lên bảng sau đó nhận xét, kết luận.

Từ khi ngồi trên ghế nhà trường, học sinh chúng ta cần phải rèn luyện tinh thần hợp tác với mọi người trong các hoạt động học tập, lao động, hoạt động tập thể, hoạt động xã hội.

? Vậy để thực hiện tốt tinh thần hợp tác học sinh cần phải làm gì ?

GV kết luận chung

bình đẳng, cùng có lợi và không làm phương hại đến lợi ích của người khác.

- Cần phải biết hợp tác vì hợp tác sẽ đem lại chất lượng và hiệu quả cao hơn cho công việc chung.

Kết quả mong đợi từ hoạt động: HS hiểu được trách nhiệm của công dân với cộng đồng.

HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP:

Mục tiêu: HS hoàn thiện và củng cố kiến thức khái niệm cộng đồng, vai trò của cộng đồng trong đời sống xã hội, khái niệm nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.

Nêu được các biểu hiện đặc trưng của nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác.

Biết được nhân nghĩa, hòa nhập, hợp tác là những yêu cầu của đạo đức, của người công dân hiện nay trong mối quan hệ với cộng đồng nơi ở và tập thể lớp học, trường học.

Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động:

HS hoàn thành các bài tập sau:

Câu 1. Tập thể nào dưới đây **không phải** là cộng đồng?

- A. Nhân dân trong khu dân cư.
- B. Người Việt Nam ở nước ngoài.
- C. Nhóm người đi buôn lậu.
- D. Trường học.

Câu 2. Nhân nghĩa là lòng thương người và đối xử với người

- A. theo nguyên tắc.
- B. theo lẽ phải.
- C. theo tình cảm.
- D. theo phản xạ tự nhiên.

Câu 3. Biểu hiện nào dưới đây là sống hòa nhập?

- A. Sống tự do trong xã hội.
- B. Sống gần gũi, chan hòa với mọi người.
- C. Sống theo sở thích cá nhân.
- D. Sống phù hợp với thời đại.

Câu 4. Mọi người cùng bàn bạc với nhau trong công việc chung và sẵn sàng hỗ trợ, giúp đỡ nhau khi cần thiết là biểu hiện của

- A. hợp tác.
- B. chung sức.
- C. cộng đồng.
- D. trách nhiệm.

Kết quả mong đợi từ hoạt động: Sản phẩm của HS theo yêu cầu.

HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG:

Mục tiêu: HS vận dụng được các kiến thức, kỹ năng để giải quyết các tình huống trong thực tiễn đời sống xã hội phù hợp với trách nhiệm của công dân đối với cộng đồng.

Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động: HS làm việc cá nhân.

GV giao nhiệm vụ cho HS giải quyết tình huống

Bài tập 1. Em suy nghĩ gì về tình huống sau?

Chị Nguyễn Thị Bé sinh ra và lớn lên ở Triệu Phong, Quảng Trị. Khi xuất ngũ chị làm quản trang ở nghĩa trang liệt sỹ Trường Sơn. Nghĩa trang rộng 40 ha. Nơi yên nghỉ của 10.642 liệt sỹ cả nước. Chị đã chăm sóc nghĩa trang này nhiều năm nay. Tuy công việc vất vả nhưng chị luôn cảm thấy hạnh phúc và hết lòng với công việc.

Bài tập 2. Hàng năm vào dịp hè, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã tổ chức hoạt động “*Chiến dịch tình nguyện*” cho SV các trường Đại học y, Sư phạm ... về vùng sâu, vùng xa chăm sóc sức khỏe và dạy chữ cho nhân dân. Thanh niên tình nguyện đã cùng sống với dân, làm việc với dân, khám sức khỏe, dạy chữ cho con em nhân dân, không ngại khó khăn thiếu thốn.

Những hoạt động của thanh niên tình nguyện thể hiện trách nhiệm nào đối với cộng đồng? Nếu có điều kiện, em có tham gia vào những hoạt động đó không?

Bài tập 3. Bố bạn Minh bị đi tù, mẹ đi lấy chồng khác. Minh ở với ông bà nội. Được sự quan tâm của thầy cô, bạn bè, Minh không mặc cảm tự ti, sống vui vẻ, gần gũi với bạn bè, cố gắng học tập tốt, hiếu thuận với ông bà. Minh cảm thấy yêu cuộc đời, yêu mọi người hơn khi nhận được sự quan tâm ấy.

Em suy nghĩ như thế nào về cách sống của Minh?

Những việc làm của mọi người dành cho Minh thể hiện truyền thống gì của dân tộc Việt Nam?

Kết quả mong đợi từ hoạt động: Sản phẩm của HS theo yêu cầu.

HOẠT ĐỘNG MỞ RỘNG:

Mục tiêu: HS biết yêu quý, gắn bó với cộng đồng lớp học, trường học, làng xóm, quê hương, biết cư xử đúng đắn và xây dựng mối quan hệ tốt đẹp với những người xung quanh

Nội dung, phương thức tổ chức hoạt động: HS làm việc cá nhân.

GV giao nhiệm vụ cho học sinh:

-Em hãy cho biết mình phải làm gì để góp phần xây dựng cộng đồng thêm vững mạnh?

-Em hãy sưu tầm một số tấm gương sống có trách nhiệm với cộng đồng.

Kết quả mong đợi từ hoạt động: Sản phẩm của HS theo yêu cầu.